EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 14.12.2020
COM(2020) 799 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Rapport om exporttillstånd 2019 enligt förordningen om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

1. Inledning

Målet med förordning (EU) 2019/125 om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning ([1]) (nedan kallad *förordningen*) är att förhindra å ena sidan dödsstraff, å andra sidan tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i tredjeländer. Förordningen skiljer mellan varor som

- till sin natur är kränkande och inte bör handlas med alls (bilaga II), eller
- kan ha legitima användningsområden, såsom utrustning för brottsbekämpning (bilaga III) eller varor för terapeutiska användningsområden (bilaga IV).

Handeln med sådana varor omfattas av vissa restriktioner.

I artikel 26.3 i förordningen anges att medlemsstaterna ska sammanställa en offentlig årlig verksamhetsrapport. Rapporten ska innehålla information om antalet ansökningar som mottagits, om de varor och länder som berörs och om de beslut som de har fattat beträffande dessa ansökningar. I artikel 26.4 anges att kommissionen ska utarbeta en årlig rapport bestående av de årliga verksamhetsrapporter som offentliggjorts av medlemsstaterna. Den årliga rapporten ska offentliggöras.

Denna kommissionsrapport innehåller information om medlemsstaternas utfärdande av tillstånd för export av varor under 2019 ([2]), som kunde användas till tortyr eller dödsstraff under 2019.

Alla medlemsstater har rapporterat om antalet exporttillstånd som beviljats och vägrats enligt artiklarna 11.1 och 16.1 samt om varorna och bestämmelseländerna i fråga. I de flesta fall har de berörda myndigheterna i medlemsstaterna också rapporterat antalen eller mängderna av de varor som godkänts för export och vilken kategori slutanvändare som varorna levererades till.

Tillstånd enligt förordning (EU) 2019/125

Enligt artiklarna 11.1 och 16.1 i förordning (EU) 2019/125 krävs ett tillstånd för export ([3]) av de varor som anges i bilaga III (11.1) och bilaga IV (16.1).

I bilaga III förtecknas vissa varor som skulle kunna användas i samband med tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Varorna i bilaga III faller under följande rubriker: varor

1 EUT L 30, 31.1.2019, s. 1.

2 Denna rapport innehåller inte någon information om exportörernas användning av unionens generella exporttillstånd för export av de varor som anges i bilaga IV (bilaga V till förordning (EU) 2019/125).

3 I artikel 2 d i förordning (EU) 2019/125 definieras *export* som utförsel av varor från unionens tullområde, däribland utförsel av varor som kräver tulldeklaration och utförsel av varor efter förvaring i frizon i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013.

avsedda att begränsa människors rörelsefrihet, och vapen och utrustning avsedd för uppploppskontroll eller självförsvar, och vapen och utrustning för spridning av oskadliggörande eller irriterande ämnen vid uppploppskontroll eller självförsvar samt vissa besläktade ämnen.

I bilaga IV förtecknas vissa kemikalier som skulle kunna användas i dödliga injektioner.

Med undantag av de fall där det generella exporttillstånd som fastställs i bilaga V används för export av varor som anges i bilaga IV måste exporttillståndet erhållas från de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten, enligt förteckningen i bilaga I till förordningen.

Export till de bestämmelseorter/bestämmelseländer som omfattas av unionens generella exporttillstånd kan vanligtvis äga rum utan att ett individuellt eller globalt tillstånd måste beviljas av en medlemsstat. Man har hittills valt att inkludera ett tredjeland i bilaga V om det har ratificerat ett relevant internationellt avtal med ett löfte om att avskaffa dödsstraffet för alla typer av brott. För länder som står utanför Europarådet innebär detta att landet i fråga måste ha ratificerat det andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter utan reservation.

Om det finns skäliga misstankar vad gäller exportörens förmåga att uppfylla villkoren för tillståndet eller lagstiftningen om exportkontroll får de behöriga myndigheterna emellertid förbjuda exportören att använda unionens generella exporttillstånd.

I artikel 20.2 i förordning (EU) 2019/125 föreskrivs att ett tillstånd för export som beviljats av en medlemsstat kan vara ett individuellt tillstånd (ett tillstånd för export till en slutanvändare eller mottagare i ett tredjeland) eller ett globalt tillstånd (ett tillstånd för export till en eller flera angivna slutanvändare eller distributörer i ett eller flera angivna tredjeländer) ([4]).

Artiklarna 3, 4 och 5 i förordningen förbjuder export, import och transitering av de varor som anges i bilaga II. Behöriga myndigheter kan bevilja ett undantag från förbudet, men bara om det påvisas att de berörda varorna endast kommer att visas upp offentligt i ett museum (antingen i ett tredjeland eller, i enlighet med artikel 4, i en medlemsstat) med hänsyn till deras historiska betydelse.

2. Beviljade och vägrade tillstånd

År 2019 uppgick det totala antalet rapporterade tillstånd till 285, och 11 medlemsstater rapporterade att de hade beviljat tillstånd. Resterande medlemsstater

4 I artikel 2 p finns en uttömmande definition av *individuellt tillstånd*, och i artikel 2 q finns en uttömmande definition av *globalt tillstånd*.

informerade kommissionen om att de inte hade tagit emot någon ansökan om tillstånd enligt förordningen.

Eftersom de definitioner av individuellt tillstånd och globalt tillstånd som anges i artikel 2 i förordningen inte omfattar någon kvantitativ del ger en uppgift om hur många tillstånd som har beviljats inte någon indikation på antalet eller mängden varor som omfattas av dessa tillstånd. I den information som medlemsstaterna har lämnat till kommissionen görs i de flesta fall inte heller någon åtskillnad mellan individuella tillstånd och globala tillstånd.

I förordningen krävs att de behöriga myndigheterna kontrollerar om det i exporttillståndet finns indikationer på att varorna i fråga, om de exporteras, kan användas till tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (bilaga III) eller till verkställande av dödsstraff (bilaga IV). I detta syfte föreskrivs i artikel 20.8 i förordningen att den behöriga myndigheten ska ”erhålla fullständig information, i synnerhet om slutanvändare, bestämmelseland och varornas slutanvändning”.

Under 2019 rapporterades det att sex ansökningar ([5]) om exporttillstånd fått avslag. De rapporterade avslagen för 2019 rörde vissa planerade transaktioner med kunder i Bosnien och Hercegovina, Kina, Indien, Israel, Nigeria och Niger. De transaktioner som inte beviljades tillstånd gällde främst varor som ingår i kod 3.1 i bilaga III ([6]). Den planerade exporten till Nigeria gällde varor som ingår i kod 3.6 i bilaga III ([7]) och den planerade exporten till Indien gällde varor som anges i bilaga IV (tiopental).

Enligt artiklarna 3, 4 respektive 5 i förordningen är all export, import respektive transitering av de varor som anges i bilaga II förbjuden. Enligt förordningen får de behöriga myndigheterna bevilja undantag från förbudet, men bara om det påvisas att de berörda varorna endast kommer att visas upp offentligt i ett museum (antingen i ett tredjeland eller, när det gäller artikel 4, i en medlemsstat) med hänsyn till deras historiska betydelse. De behöriga myndigheterna rapporterade att de inte hade beviljat några sådana undantag 2019.

I *bilaga 1* till denna rapport finns uppgifter om antalet exporttillstånd som beviljats av de nationella behöriga myndigheterna 2019, per varukategori (bilaga III och bilaga IV). Export inom ramen för unionens generella exporttillstånd (bilaga V till förordning (EU) 2019/125) ingår inte i uppgifterna om antalet beviljade tillstånd.

I *bilaga 2* finns uppgifter om antalet ansökningar som godkänts och fått avslag under perioden 2017–2019.

I *bilaga 3* finns information om de huvudsakliga rapporterade bestämmelseorterna/bestämmelseländerna för den export som godkänts.

5 Antalet avslag för 2019 skiljer sig från siffran i översynsrapporten (COM (2020) 343 final) eftersom man här tar hänsyn till uppgifter som inte fanns tillgängliga vid den tidpunkt då rapporten färdigställdes.

6 Varor som ingår i kod 3.1 i bilaga III: bärbara vapen och bärbar utrustning för att administrera eller sprida en dos av ett oskadliggörande eller irriterande kemiskt ämne.

7 Varor som ingår i kod 3.6 i bilaga III: fast eller monterbar utrustning för spridning av oskadliggörande eller irriterande kemiska agens över ett större område.

I *bilagorna 4 och 5* ges en översikt över de varor som godkänts för export, deras bestämmelseorter/bestämmelseländer och deras rapporterade slutanvändning.

3. Slutanvändare

Den information som kommissionen tar emot gör det möjligt att skilja mellan slutanvändning för brottsbekämpning, forskning och hälso- och sjukvård (vid sjukhus och för veterinärt bruk) och slutanvändning av säkerhetsföretag och handelsföretag.

I *bilaga 6* sammanfattas den information som lämnats till kommissionen om den rapporterade slutanvändningen för den godkända exporten under 2019.